

Kampen mod den sjæleløse IKEA-by

Henrik Valeur, 2021

Parallelt med etableringen af IKEA's varehuse i byer overalt i verden, er disse byer også selv kommet til at ligne den svenske kædes varehuse. Den ensartede indretning og udformning af byerne passer til – og fremmer – en ensformig adfærd og tankegang hos mennesker overalt i verden.

Denne udvikling har været drevet af udviklernes penge og styret af teknokraters magt, og har forsøgt at fjerne alt dét, der er anderledes, foranderligt og uforudsigeligt – alt dét, der karakteriserer livet, og som man hverken kan købe eller bestemme sig til.

Men sådan behøver det måske ikke blive ved med at være.

Fredens Havn i fjernsynet

TV2 viser i dag – torsdag 8. april og de følgende to torsdage – en dokumentarserie om en lille gruppe mennesker, som kæmper for en anden udvikling. I 'Slaget om Fredens Havn', som serien hedder, følger man to personer, Esben og 'Storken', som lever på vandet i egne, selvstandsatte småbåde og selvbyggede flydende konstruktioner, i Erdkehlgraven midt i København.

Fredens Havn er et spændende eksperiment med en anderledes boform i byen, hvor man lever *off-grid*. Det betyder, at man ikke er tilkoblet hverken el-nettet, den kommunale vandforsyning eller kloaksystemet. Man får strøm til elektronikken fra små solfangere og solcelleopladere, henter selv vand på land, og er derfor meget nøjeregnende med, hvor meget man bruger – og har multtoiletter og kompostbeholdere til afføring og andet organisk affald, der senere anvendes som gødning i køkkenhaven på den lille grund, som restaurant Noma har stillet til rådighed inde på land.

Det er således en boform, der tilskynder til lavt forbrug og lav forurening, hvilket gør, at beboerne i Fredens Havn påvirker miljø og klima meget mindre, end vi andre

gør. Samtidig er det en boform, der gør det nemt at tilpasse sig de forandringer af naturen – vi andre, med vores levevis, forårsager. En nem måde at tilpasse sig de havvands-stigninger – som klimaforandringerne forventes at skabe, og som man ikke kender omfanget af – er at flyde på vandet. Det er også nemt at være ”sammen hver for sig”, når man bor på vandet – og at flytte sammen eller hver for sig, når man ikke behøver flytte bolig, men kan flytte boligen eller dele af den.

Som Esben udtrykker det: “Vi kan godt lave forandring. Vi kan starte lige her.” Men hvis vi skal forandre os kræver det, at vi begynder at se os selv – og verden omkring os – på en ny måde.

Økologisk æstetik

I modsætning til de kommercielle og kommunale æstetikker, som præger den moderne IKEA-by, er den økologiske æstetik, som præger Fredens Havn, spørgende og søgende snarere end besvarende og bestemmende. Det er en æstetik som betoner det ydmyge og flygtige, det rodede og farverige, det ufærdige og tiloversblevne. Og som tilsyneladende virker som en rød klud på visse mennesker.

I hvert fald fik det i sin tid nogle af naboerne på Holmen til at gå til medierne, myndighederne og politikerne for at få det, de opfattede som en losseplads i deres baghave, fjernet. De politikere, som dengang og efterfølgende har presset på for at få Fredens Havn ryddet, henviser til at ”havnen” er ulovlig. Men de nævner ikke, at grunden til – at Kystdirektoratet oprindeligt erklærede Fredens Havn ulovlig – var et fagligt set, ganske usagligt høringssvar fra København Kommune, som i 2014 blev stemt igennem det politiske Teknik- og miljøudvalg med kun en stemmes flertal.

Samtidig har politikerne konsekvent ignoreret de mennesker det handler om, som gentagne gange har henvendt sig for at skabe dialog, inklusiv en invitation til at overnatte på en af bådene. Politikerne er således ikke bare med til at mindske mulighederne for, gennem forskellige levevis, at danne sig forskellige livserfaringer, som grundlag for den demokratiske samtale. De afviser simpelthen denne samtale, som en mulighed for at finde svar.

Selv om styrkeforholdet er ekstremt ulige, er situationen alligevel den, at de politikere som ville have Fredens Havn fjernet og afsatte 26 millioner kr. af fællesskabets penge til dette – og 0 kr. til at hjælpe de mennesker man derved ville gøre hjemløse – nu selv er fjernet fra magten.

Det gælder den daværende Løkke-regering og dens støtteparti Dansk Folkeparti, men også den daværende overborgmester i København, Frank Jensen og den daværende næstformand for retsudvalget, Mogens Jensen, som begge har måttet trække sig på grund af magtmisbrug i andre sammenhænge.

En streg i sandet

I forbindelse med Frank Jensen-sagen blev den socialdemokratiske statsminister for nylig citeret for at sige: "Nu har vi som parti trukket en streg i sandet, og herfra er spillereglerne ændret". Men gælder det kun krænkelser af egne ansatte og medlemmer af partiet, eller gælder det generelt dem man opfatter som svagere end en selv?

I august sidste år fik myndighederne seks af beboerne i Fredens Havn dømt i byretten for ikke at have efterkommet Kystdirektoratets påbud om at fjerne sig. Selvom det var midt i en corona-krise, hvor hjemløse er særligt udsatte, pressede anklageren på for at få disse sager gennemført så hurtigt som muligt.

Sagerne er imidlertid anket til landsretten, hvor de forventes at komme for i slutningen af april. Men hvad sker der så? Vil politikerne indgå i en dialog om, hvordan beboerne i Fredens Havn kan blive noget, som en større fond har udtrykt interesse for at støtte? Eller vil staten med magt fjerne dem, på samme måde som autoritære styrer andre steder i verden gør det?

For nyligt udtalte deres forsvarer, Jonas Christoffersen, som er tidligere leder af Institut for Menneskerettigheder, at beboerne i Fredens Havn, som han ser det: "har etableret deres boliger derude på samme måde som formentlig flere hundrede tusinde andre borgere i Danmark, der bor i strid med reglerne i kolonihaver, på campingpladser, i sommerhuse, på både og i havne".

Har man så også tænkt sig at gøre alle dem hjemløse? Eller er det kun over for dem, som har mindst, at man håndhæver loven så rigtigt? Hvorfor gøre Esben, Storcken og de andre, som har vist, at de godt kan klare sig selv, hjemløse? Hvorfor gøre byen mere sjæleløs?

Denne artikel har været publiceret som debatindlæg i Solidaritet, 8 april 2021.

This article may be copied or reprinted for noncommercial purposes as long as proper citation standards are observed (author, title, date).